

Nieuw residubeleid van Skal

De toetsing van 'geen gebruik' van gewa

Als consument verwacht je dat biologische producten geen residuen van bestrijdingsmiddelen bevatten. Toch is voor biologische voedingsmiddelen geen garantie van honderd procent residuvrij te geven. De directeur van Skal, de organisatie die in Nederland verantwoordelijk is voor de handhaving van de normen voor biologische producten, en die biologische voedingsmiddelen certificeert, legt uit hoe dit kan.

JAAP DE VRIES
SKAL, ZWOLLE

DE CONSUMENT betaalt doorgaans meer voor biologische producten dan voor reguliere producten. Terecht verwacht hij daarvoor een 'schoon' product. Daar moeten producenten voor zorgen, want de wet eist dat de producent tijdens het maken van biologische producten

Streng de regels volgen, maar oog hebben voor proportionaliteit

geen verboden chemische stoffen gebruikt. De wet eist echter niet dat er helemaal geen chemische stoffen in het product mogen zitten. Dit komt omdat sommige stoffen over grote afstanden door de lucht zweven of al een tijd in de grond zitten. Zo zorgen deze stoffen voor de zogenoemde achtergrondwaarde. Er is in de

Resultaten 2005

Skal heeft eind april 2005 bij 11 bedrijven 23 monsters van geïmporteerde biologische agf-producten genomen. Het ging om paprika, (cherry)tomaten, appels, selderij, sinaasappels, avocado's, broccoli, peen en spinazie. De monsters waren afkomstig uit Israël, Italië, Spanje, Mexico, Egypte, Duitsland en Marokko. Het laboratorium TLR-Rotterdam heeft de monsters geanalyseerd op een flink aantal gewasbeschermingsmiddelen. Deze zijn daarbij niet aangetroffen. Ondanks het goede resultaat blijft Skal met maandelijkse routinemonsters een vinger aan de pols houden.

Europese verordening dan ook sprake van een eis van 'geen gebruik', die net niet helemaal hetzelfde is als honderd procent residuvrij. In de praktijk hanteert Skal een detectienorm van 0,01 mg residu per kilogram product. Deze operationalisering van de geen-gebruik-norm is afgelopen jaar door het gemeenschapsrecht in de Europese Unie aanvaard. Behalve op analytische resultaten, is het residubeleid van Skal gebaseerd op een procesmatige interpretatie van deze resultaten.

Consumentenvertrouwen Als een analyse van een product 0,01 mg van een chemisch bestrijdingsmiddel per kg product (plus een meetonzekerheid) laat zien, start Skal een periode van twijfel. In deze periode zijn de producten geblokkeerd en moeten Skal en de ondernemers informatie aandragen voor een besluit tot vrijgeving dan wel afkeuring (decertificatie). Dit besluit baseert Skal op interpretatie van de analysesresultaten door competente autoriteiten, zoals de Keuringsdienst van Waren en geaccrediteerde laboratoria.

Voor de beoordeling tot hoever in de keten een recall moet worden doorgevoerd, zal Skal advies inwinnen bij een crisispool van vertegenwoordigers van boeren, verwerkers, handelaren en consumenten. Voor Skal tellen criteria van zuiverheid en betrouwbaarheid. De uitdaging is om

de regels streng te volgen, maar oog te hebben voor proportionaliteit. De gevolgen van afkeuring dienen in verhouding te staan tot het beoogde doel en de ernst van de kwestie. De leden van de crisispool adviseren hoe Skal in het specifieke geval het beste de geloofwaardigheid van het merk 'biologisch' en het consumentenvertrouwen kan dienen. Als het gaat om samengestelde producten dan maakt een fout ingrediënt van een samengesteld product een niet-biologisch product. Het gaat ook hierbij om een case-by-case-beoordeling.

Op deze wijze opereert Skal op basis

Gewasbeschermingsmiddelen

van breed gedragen kennis en ervaringen. Na deze consultatie publiceert Skal over de afgekeurde producten. Skal bewaakt of de producent of handelaar haar afnemers van de afgekeurde producten op de hoogte heeft gesteld.

Wettelijke inbedding Skal controleert ook op de boerderij of de producent geen verboden middelen spuit. De inspecteur komt onaangekondigd op dagen dat de weersomstandigheden spuiten verleidelijk maken, bijvoorbeeld op vochtige dagen als schimmels een bedreiging

vormen. Ook controleert de organisatie op aanwezigheid van middelen op de boerderij en worden tijdens een bezoek monsters van het gewas genomen. Maar verderop in de keten of bij import is het product het aangrijpingspunt voor controle.

Skal heeft als toezichthouder van het keurmerk biologisch de verantwoordelijkheid genomen voor het handhaven van de 'waarborgende' taak in de hele keten. Hierbij gaat het om de uitwerking van een Europees doelvoorschrift uit de EU-verordening. Deze uitwerking vindt dus niet plaats door het ministerie van LNV in ministeriële regelingen. LNV heeft aangegeven dat de controle-instelling zelf de mogelijkheid heeft om Europese doelvoorschriften voorzover nodig voor de controlepraktijk, daartoe uit te werken. In dit verband is dan ook het residubeleid uitgewerkt op basis van de procesmatige interpretatie van analytische resultaten, die zijn goedgekeurd door de bestuursrechter.

Druifgewicht Het residubeleid dat Skal nu hanteert, komt voort uit een praktijkgeval waarna door toedoen van Skal een discussie over het residubeleid in Europa ontstond. Zo bleek in 2003 de uitvoering van het residubeleid in Nederland af te wijken van het beleid in Duitsland. Daarbij ging het om de afkeuring van rozijnen uit Turkije. De Duitsers beoordeelden het residucijfer van de rozijnen in relatie tot het oorspronkelijke druifgewicht, waardoor soms het analysecijfer onder de normwaarde kwam. Met andere woorden, druiven zijn zwaarder dan ingedroogde rozijnen, dus zou er meer residu op de rozijnen mogen zitten. Skal corrigeerde de residugehaltes echter niet voor de indroging van de rozijn en consta-

teerde dus een hogere waarde dan de Duitsers.

Na intensief overleg in binnen- en buitenland besloot Skal haar werkwijze aan te passen. Maar dat was gemakkelijker gezegd dan gedaan. Betrokkenen, zoals handelaren, importeurs en primaire producenten, maar ook inspectieorganisaties, gaan verschillend om met residuen, normen en controle. Zo is IFOAM - de organisatie waarbinnen op Europees niveau betrokkenen filosoferen over de ontwikkeling van biologische principes - principieel tegen productnormen. Zij vinden dat het handelen van de boer moet worden gecontroleerd en niet het product. Skal zocht naar een optimaal compromis tussen de IFOAM-principes en het noodzakelijke instrumentarium voor de 'waarborgende' taak van certificeerders. Skal houdt behalve met cijfermatige uitkomsten dan ook rekening met het

Skal-keurmeesters nemen monsters op de boerenbedrijven.

De inspecteur komt onaangekondigd, bijvoorbeeld op vochtige dagen

productieproces en corrigeert analysesresultaten nu ook voor indroging.

Eind 2004 oordeelde de bestuursrechter dat Skal bevoegd en gehouden was om op te treden volgens de gehanteerde detectienorm van 0,01 mg per kg. Ook de belanghebbende partijen zijn van mening dat dit residubeleid van Skal enerzijds een rechtvaardige uitvoering geeft aan het toezicht op naleving van de biologische regelgeving en anderzijds een wetenschappelijke basis heeft, realistisch is en aan de belangen voldoet van certificeerders, producenten en consumenten.